

Augmentarà la conscienciació mediambiental després de la COVID-19?

Una de les conseqüències positives de les restriccions a la mobilitat per frenar l'avanç de la COVID-19 ha estat una reducció superior al 5% de les emissions globals de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH). No obstant això, per complir l'Acord de París i, per consegüent, per limitar l'escalfament del planeta a menys de 2 °C en relació amb els nivells preindustrials, seria necessari mantenir, en els propers anys, un ritme de reducció d'emissions similar al del 2020, que obeeix a una situació excepcional. Tenint en compte que, en la seva major part, la reducció d'emissions del 2020 s'ha produït a costa d'una caiguda dràstica de l'activitat econòmica que ha empitjorat les condicions de vida, és desitjable que, d'ara endavant, siguin uns altres els factors que encapçalin la lluita contra el canvi climàtic.

Aquests altres factors són la intensitat energètica del PIB (és a dir, quanta energia es consumeix per cada euro de PIB que es produeix en una economia) i el nivell de contaminació de cada unitat d'energia. Els passos per reduir les emissions de GEH s'han d'encaminar a desancorar el creixement econòmic del consum de recursos naturals i energètics i a produir una energia menys contaminant. En els últims anys, aquests dos factors han estat claus per reduir les emissions de GEH a moltes regions del món i per ajudar a contenir l'augment de les emissions a nivell global. S'acceleraran aquestes dinàmiques en el món postpandèmia, de manera que, a mitjà termini, aconseguim complir l'Acord de París? Provocarà la COVID-19 un canvi en les preferències dels consumidors?

Una identitat per explicar les emissions de GEH

$$\text{Total emissions de GEH} = \text{Població} \times \frac{\text{PIB}}{\text{Població}} \times \frac{\text{Consum energètic}}{\text{PIB}} \times \frac{\text{Emissions de GEH}}{\text{Consum energètic}}$$

PIB per capita
Intensitat energètica del PIB
Intensitat del carboni en l'energia

El canvi climàtic continua preocupant malgrat la COVID-19

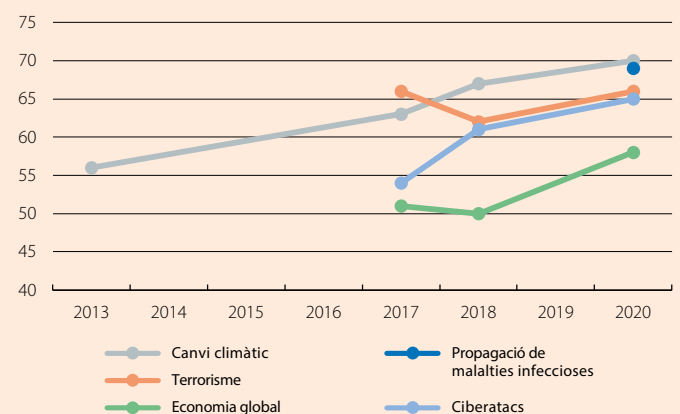
La preocupació pel canvi climàtic ha anat en augment en aquests últims anys i, després de la irrupció de la COVID-19, no solament no ha disminuït, sinó que ha continuat creixent. De fet, el 70% dels participants en una enquesta global d'Ipsos realitzada la passada primavera consideren que el canvi climàtic és una crisi tan seriosa, com a mínim, com la generada per la COVID-19. És més, el canvi climàtic és, per segon any consecutiu, la major preocupació al conjunt de països participants en l'enquesta de Pew Research, fins i tot per davant de l'evolució de la pandèmia o de la situació de l'economia global, i el percentatge d'enquestats que la veuen com una amenaça ja assoleix el 70% (el 67% el 2018).¹

Si examinem els detalls d'aquesta enquesta per països, observem que és a Europa on la inquietud és més gran: a 7 dels 9 països enquestats, és la major preocupació, mentre que, als altres dos, ocupa el segon lloc. Als EUA, en canvi, ocupa el cinquè lloc, per darrere de la propagació de malalties infeccioses, dels ciberatacs, del terrorisme i de l'ús d'armes nuclears. Així mateix, hi ha una correlació positiva entre els països on aquesta preocupació ha augmentat més des del 2018 i l'impacte del virus, mesurat amb les morts per cada 100.000 habitants.

A causa de la COVID-19, la percepció dels beneficis de viure en un món menys contaminant s'ha afegit a l'increment de la conscienciació mediambiental. La reducció de la contaminació durant les setmanes en què les mesures de confinament van ser més estrictes ha permès que molts ciutadans comprovessin de primera mà l'augment de qualitat de vida i de benestar que comporta respirar un aire més pur. En aquest sentit, un estudi

Món: percepció d'amenaçes per a la societat

Percentatge de població que considera... com una amenaça per al seu país

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Pew Research.

1. En una enquesta del Banc Europeu d'Inversions, més centrada en les amenaces a curt termini, el repte del canvi climàtic se situa per darrere de la pandèmia de la COVID-19 i de la situació econòmica i financera.

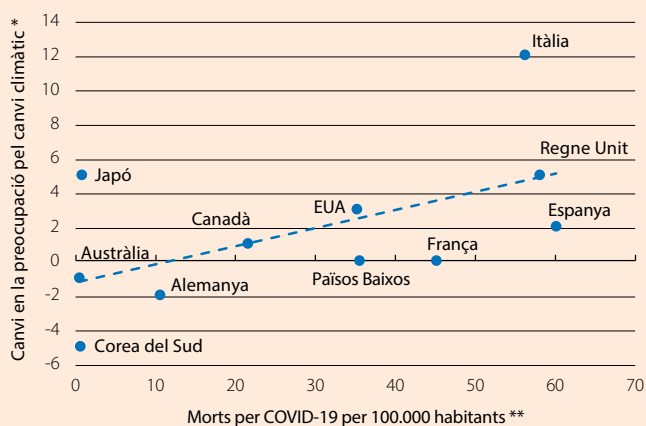
realitzat a la Xina mostra que, a les ciutats que van experimentar una major reducció de la pol·lució de l'aire durant l'onada de coronavirus del febrer i del març del 2020, va augmentar més l'interès dels ciutadans pels temes mediambientals i, en els mesos posteriors, es van aprovar més mesures considerades verdes.²

Canvis en el consum per la COVID-19

Més enllà dels canvis en els patrons de consum observats durant les setmanes en què la pandèmia va limitar la interacció social, la COVID-19 pot ser un catalitzador per canviar alguns patrons de consum que, a mitjà i a llarg termini, podrien impactar sobre el medi ambient. D'una banda, la major percepció del risc que representa el canvi climàtic després d'haver viscut la pandèmia podria influir en la voluntat de consumir béns i serveis d'una forma més responsable. En particular, els consumidors podrien incrementar les preferències pels productes locals, la qual cosa ajudaria a reduir les emissions generades pel transport. Així ho suggereix el resultat d'una enquesta realitzada a Alemanya per Deloitte, en què el 28% dels participants asseguren que, en el futur, adquiriran productes locals amb més freqüència que abans de la pandèmia, en relació amb el 68% i amb el 4% que, respectivament, no canviarien o reduirien el consum de productes locals. No obstant això, malgrat que sigui un pas endavant, alguns estudis detallen que aquest major consum local tindrà una contribució relativament modesta a l'hora de reduir les emissions de GEH, ja que, per exemple, la contaminació que genera el transport a la indústria alimentària no és gaire elevada.³

Una altra transformació dels patrons de consum que ha accelerat la COVID-19 és l'increment del comerç electrònic o *e-commerce*, particularment intens en el 2T 2020. Un cop reduïdes les restriccions a la mobilitat, les compres al sector *retail* realitzades a través de mitjans electrònics es van mantenir en nivells molt superiors als observats el 2019, la qual cosa suggereix que la COVID-19 tindrà un efecte persistent en els patrons de consum.⁴ No obstant això, no és clar en quin sentit un augment eventual del consum *online* afectaria la lluita contra el canvi climàtic, perquè el canvi en les emissions de GEH dependrà del tipus de lliurament de la compra *online*. Per exemple, rebre els productes adquirits *online* directament a casa és més contaminant que el comerç tradicional, ja que, en l'últim pas de la cadena de distribució, el lliurament de la comanda des de l'últim punt de distribució fins al comprador (*last mile delivery*), es produeix un desplaçament en un mitjà de transport contaminant. En canvi, en un sistema en què el repartiment es realitza en un punt de recollida centralitzat, les emissions de GEH es redueixen en relació amb els dos casos anteriors.⁵

Canvi en la preocupació pel canvi climàtic i impacte de la COVID-19

Notes: * Variació entre l'enquesta de Pew Research del 2018 i la realitzada a l'estiu del 2020.
** Abans del 9 de juny del 2020.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Pew Research.

estan necessàriament renyits amb un comportament responsable: el 2020, les empreses amb valoracions ESG més positives es van comportar millor a les borses que els índexs generals.⁶ Finalment, com veurem a l'article «[La recuperació verda](#)», d'aquest mateix Dossier, no hi ha dubtes que la COVID-19 serà un catalitzador en la lluita contra el canvi climàtic mitjançant polítiques públiques mediambientals més ambicioses.

Ricard Murillo Gili

2. Vegeu Kahn, M. E. et al. (2020), «Clean Air as an Experience Good in Urban China», National Bureau of Economic Research.

3. Vegeu Poore, J. i Nemecek, T. (2018), «Reducing food's environmental impacts through producers and consumers», Science, 360(6392), 987-992.

4. Per a més detalls, vegeu l'article «[El despertar de l'e-commerce al sector retail](#)», a l'IM12/2020.

5. Vegeu Shahmohammadi, S. et al. (2020), «Comparative Greenhouse Gas Footprinting of Online versus Traditional Shopping for Fast-Moving Consumer Goods: A Stochastic Approach», Environmental Science & Technology, 54(6), 3.499-3.509.

6. Un subíndex de l'S&P 500 que agrupa empreses que compleixen un mínim de criteris ESG va tenir una rendibilitat l'1,4% superior a l'índex S&P 500 durant l'any passat. Els criteris ESG responen a les inicials en anglès de mediambientals, socials i de governança.